

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Cizinecký zákon - vybraná problematika na úseku
povolování pobytu cizinců**

Autor práce: Dana Máchová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu práce JUDr. Jozefu Bandžakovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
3 OBECNĚ O SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ	11
4 PROBLEMATIKA POVOLOVÁNÍ POBYTU CESTOU ZASTUPITELSKÝCH ÚŘADŮ	14
4.1 Řízení o udělení víza k pobytu nad 90 dnů	14
4.1.1 Udělení víza nad 90 dnů za účelem účasti v právnické osobě	17
4.2 Řízení o povolení dlouhodobého pobytu.....	18
4.2.1 Povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na území	20
4.2.2 Povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia na území	22
5 ZRUŠENÍ VÍZA NAD 90 DNŮ A DLOUHODOBÝCH POBYTŮ	27
6 OPATROVNÍK	28
7 PROBLEMATIKA POVOLOVÁNÍ POBYTŮ OBČANŮ EVROPSKÉ UNIE	30
7.1 Vydávání potvrzení o přechodném pobytu občanům Evropské unie	30
7.2 Zrušení přechodného pobytu občana EU	31
7.3 Zrušení platnosti potvrzení o přechodném pobytu	33
8 PROBLEMATIKA POVOLOVÁNÍ POBYTU RODINNÝM PŘÍSLUŠNÍKŮM OBČANŮ EU	34
8.1 Rodinný příslušník občana EU/ČR	35
8.2 Sňatek o občanem České republiky.....	36
8.2.1 Sňatky uzavírané mimo území ČR.....	36
8.2.2 Sňatky uzavírané na území ČR	37
8.3 Přihlášení cizince k otcovství českého občana.....	37
8.4 Přihlášení občana EU/ČR jako otce dítěte cizinky	37
8.5 Vztah druh – družka, sdílení společné domácnosti	38
9 POROVNÁNÍ NĚKTERÝCH VYBRANÝCH PROBLEMATIK ZÁKONA Č. 326/1999 SB., SE ZÁKONEM Č.48/2002 Z.Z. O POBYTE CUDZINCOV A O ZMENE A DOPLNENÍ	41

ZÁVĚR.....	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
SEZNAM ZKRATEK.....	46
PŘÍLOHY	47
ABSTRAKT	51
ABSTRACT	52

ÚVOD

Řízení ve věci povolování pobytů cizinců nebo jejich následné rušení jsou vedena dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů., který nabyl účinnosti dnem 1.1.2000 a od té doby byl několikrát novelizován.

Zákon č. 326/99 Sb., obsahuje úpravy celé řady řízení. Na část z nich se správní řád nevztahuje, u části z nich je vyloučena působnost části druhé a třetí správního řádu, na některá řízení se správní řád vztahuje zcela.

Cizinecká problematika prošla v uplynulých letech velkou proměnou. Na základě přijetí zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který je účinný od 1.1.2006, došlo k zásadním změnám v celé oblasti správního řízení. Tato skutečnost je důvodem, že správní řízení nejsou v rámci Ředitelství cizinecké policie vedena jednotně, což není vůči cizincům zodpovědné a přináší to v praxi nemalé problémy.

Hlavní zásadou pro vedení správních řízení je zásada legality, to znamená, že správní orgán postupuje s souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

Vzhledem k tomu, že řadu cizinců zastupují v řízeních právní zástupci či advokátní kanceláře, je nezbytně nutné pro pracovníky cizinecké policie tuto problematiku ovládat, aby jejich rozhodnutí byla kvalitní a aby nedocházelo k následným soudním sporům. Zpracováním daného tématu bych chtěla prohloubit své znalosti, neboť otázka neustálého sebevzdělávání je velice podstatná vzhledem k tomu, že cizinecká problematika prochází častými změnami a reakce na tyto změny by měla být odpovědná a rychlá.

Cílem práce je blíže popsat situace spojené s příchody státních příslušníků třetích zemí a občanů Evropské unie na území České republiky a podat ucelený přehled o problematice povolování pobytů cizinců. Pozornost bude zaměřena zejména na studijní účely a sloučení rodiny s občany Evropské unie, které jsou nejvíce rizikové z hlediska využívání tohoto účelu k získání pobytového oprávnění.

Jako základní zdroj informací budou při zpracování daného tématu použity zákonné normy a předpisy, kterými se daná problematika řídí. Kromě zákona o pobytu cizinců a správního řádu budou použity informace ze Směrnice Rady 2003/86/ES, Směrnice Rady 2004/38/ES a ze zpracovaných studií na daná témata .

Postupně bude práce zaměřena na vybrané typy správních řízení, jejich opodstatnění s upozorněním na možné problémy, které vznikají při realizaci zákonného postupu v praxi.

V této bakalářské práci bude dále upozorněno na rozdílné pojetí vybraných témat cizinecké problematiky ze zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a zákona č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Do obsahu práce budou začleněny i zkušenosti nasbírané po dobu vedení správních řízení v působnosti služby cizinecké policie v Příbrami.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem mé bakalářské práce je nastínit problematiku povolování pobytu cizinců na území České republiky. Pozornost bude zaměřena na nejčastější druhy pobytových oprávnění o které cizinci na našem území žádají.

Budou podány základní informace o vedených správních řízeních dle zákona č. 326/99 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Pro dosažení stanoveného cíle bude potřebné vytipovat nejzávažnější témata ze zákona č. 326/99 Sb., o pobytu cizinců, provést jejich analýzu a následně upozornit na problémy, které souvisejí s uplatňováním zákonných norem v praxi.

Závěrem budou vybraná témata porovnána se Zákonem o pobytu cizinců Slovenské republiky.

Téma práce bylo zvoleno vzhledem k tomu, že jsem zodpovědná za vedení správních řízení, které souvisejí s udělováním pobytových oprávnění cizincům, kteří žádají o povolení pobytu v teritoriu okresu Příbram a mou snahou je, aby řízení byla vedena zodpovědně a kvalitně.

2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Cizinec – dle zákona o pobytu cizinců je to fyzická osoba, která není občanem České republiky včetně občana Evropské unie.

V rámci řízení je nutné rozlišovat na :

cizince – občana třetích států (cizinci s vízovou povinností a cizinci, kteří vízovou povinnost nemají ale nejsou členy Evropské unie)

cizince – občana Evropské unie (pobyt občana Evropské unie a jeho rodinných příslušníků na území)

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, je v textu uváděn jako „zákon o pobytu cizinců“

Zákon č. 500/2004 Sb., publikován ve Sbírce zákonů 24. září 2004 a nabyt účinnosti dne 1. ledna 2006 je v textu uváděn pouze jako „správní řád“

Směrnice evropského parlamentu a rady 2004/38/ES - o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, v textu uváděna jako „Směrnice Rady 2004/38/ES“

Směrnice evropského parlamentu a rady 2003/86/ES - o právu na sloučení rodiny se státními příslušníky třetích zemí, v textu uváděna jako „Směrnice Rady 2003/86/ES“

Vízum nad 90 dnů

Vízum k pobytu nad 90 dnů uděluje policie na žádost cizince, který hodlá pobývat na území za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než 3 měsíce.¹

Jde o první žádost cizince o jeho pobyt na našem území.

O tento typ víza žádá cizinec na zastupitelském úřadě České republiky v jeho domovském státě. (viz příloha č. I)

---

¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 30 [online]. Dostupné z WWW: <<http://ley.cz/?s9&q9=all>>.

Dlouhodobý pobyt

Tento druh pobytu je v současné době obvykle pokračováním pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů. Cizinec pobývá na území po dobu jednoho roku na vízum k pobytu nad 90 dnů a poté žádá o povolení k dlouhodobému pobytu. (viz příloha č. II)

Přechodný pobyt občana EU

Tento druh pobytu vydává policie občanu Evropské unie na jeho žádost, pokud hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce a neohrozil bezpečnost státu nebo závažným způsobem nenarušil veřejný pořádek.

Přechodný pobyt rodinných příslušníků občana Evropské unie

Týká se pobytu rodinných příslušníků občanů Evropské unie, kteří sami nejsou občany Evropské unie a hodlají na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem Evropské unie. Přesná klasifikace rodinných příslušníků je obsahem § 15a zákona o pobytu cizinců. (viz příloha č. III)

Trvalý pobyt na území

Trvalý pobyt na území lze na základě povolení k pobytu udělit bez předchozího nepřetržitého pobytu na území, nebo s předchozím nepřetržitým pobytem.

Tato problematika nebude předmětem této bakalářské práce vzhledem ke skutečnosti, že novelou zákon od 1.1.2009 je tato problematika zcela v kompetenci Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra a cizinecká policie nevede s těmito cizinci žádná správní řízení.

3 OBECNĚ O SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

Správní orgány, stejně jako jiné státní orgány jsou povinny respektovat příslušné články Listiny základních práv a svobod, Všeobecné deklarace lidských práv a Evropské úmluvy o lidských právech, neboť tyto mají přednost před zákony samotnými.

Žádné z práv uvedených v Listině základních práv a svobod nezakládá však nárok cizince na pobyt na území České republiky, neboť takové právo je dáno pouze občanům České republiky. Stejně tak neexistuje ústavně zaručené právo cizinců na pobyt na území České republiky, neboť je věcí suverénního státu, za jakých podmínek připustí pobyt cizího státního příslušníka, s ohledem na vlastní zájmy na svém území.

Základním pramenem úpravy správního řízení je v současné době zákon č. 500/2004 Sb., který byl publikován ve Sbírce zákonů 24. září 2004 a účinnosti nabyl dne 1. ledna 2006 – Správní řád.

Subjekty správního řízení jsou rozhodující správní orgány, účastníci řízení, další osoby zúčastněné na řízení (např. svědci, znalci, tlumočníci), případně dotčené orgány (§ 136 správního řádu).

Správní orgán činí své úkony prostřednictvím úředních osob. Správní řád rozlišuje mezi úřední osobou a oprávněnou úřední osobou. Úřední osobou je každá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu, oprávněnou úřední osobou je pak ta, která provádí úkony správního orgánu v řízení. Okruh oprávněných úředních osob může vyplývat z vnitřních předpisů správního orgánu nebo mohou být tyto osoby pověřeny vedoucím správního orgánu.²

Za tímto účelem je každým rokem vydáván interní akt řízení, který vydává příslušný vedoucí organizačního článku a jeho součástí je seznam takových pracovníků.

Veškeré subjekty, které vystupují v řízení o pobytu cizinců vystupují ve správním řízení bez ohledu na to, zda je toto řízení upraveno správním řádem, jinou procesní normou nebo není upraveno žádným procesním postupem.

Správní řízení je pracovní postup správních úřadů aplikující normy hmotného práva, který směřuje k vydání individuálního správního aktu autoritativně rozhodujícího o právech, chráněných zájmech či povinnostech fyzických či právnických osob.

---

² HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 19, ISBN 80-7251-227-7.

Rozhodnutí vydaná cizineckou policií v rámci správního řízení mají z velké části vrchnostenskou povahu. Pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, postupují správní úřady při správním řízení vždy podle správního řádu, který je obecným právním předpisem upravujícím správní řízení. Přestože se na správní řízení o pobytu cizinců upravené zákonem č. 326/99 Sb., vztahuje obecně správní řád, je jeho působnost v celé řadě případů výslovně vyloučena.

Jedná se například o :

- odepření vstupu na území,
- udělení průjezdního a letištního víza,
- udělení víza k pobytu do 90 dnů a jeho prodloužení,
- povolení přechodného pobytu na diplomatické a zvláštní vízum,
- vydání výjezdního příkazu,
- zkušební platnosti krátkodobého víza,
- odepření vycestování z území,
- zajištění cizince za účelem správního vyhoštění,
- rozhodování o prohlášení cizince za nežádoucí osobu,
- ověření pozvání o odepření tohoto ověření.

I když je ve shora uvedených případech působnost správního řádu na dané správní řízení výslovně vyloučena, neznamená to, že vlastní průběh správního řízení je zcela na libovůli správního úřadu. Tento je v řízení povinen respektovat základní zásady správního řízení.³

V řízeních podle zákona o pobytu cizinců zahajovaných na žádost je v praxi obvykle účastníkem pouze žadatel. Výjimku tvoří řízení o udělení povolení k pobytu z důvodu sloučení s občanem České republiky. V těchto případech je obvykle přiznáváno postavení účastníka též druhému z manželů, nezletilému dítěti případně druhému z rodičů nezletilého dítěte.⁴

Řízení o pobytu cizinců se vede zásadně v českém jazyce. Pokud jej cizinec neovládá a je vedeno řízení na žádost, cizinec si obstará tlumočnicka na své náklady sám.

---

³ ONDRUŠ, R., KEJVAL, J. *Průvodce cizineckým řízením*. Praha, Linde Praha a.s., 2005, s. 25-26, ISBN 80-7201-516-8.

⁴ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 2, ISBN 80-7251-227-7.

V případě řízení, které zahájí správní orgán z moci úřední, zajišťuje tlumočnicka správní úřad.

Správní řád sám obsahuje speciální úpravu pro občany České republiky příslušející k národnostní menšině, která tradičně a dlouhodobě žije na českém území. Takový občan má právo jednat v jazyce své národnostní menšiny. Náklady na tlumočení nese v tomto případě vždy správní orgán.⁵

---

⁵ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 32, ISBN 80-7251-227-7.

4 PROBLEMATIKA POVOLOVÁNÍ POBYTU CESTOU ZASTUPITELSKÝCH ÚŘADŮ

4.1 Řízení o udělení víza k pobytu nad 90 dnů

Vízum k pobytu nad 90 dnů uděluje policie na žádost cizince, který hodlá pobývat na území za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než 3 měsíce.

Dále se uděluje cizinci za účelem převzetí povolení k trvalému pobytu, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, studia nebo vědeckého výzkumu.

Na řízení o udělení víza k pobytu nad 90 dnů se nevztahují část druhá a třetí správního řádu, což znamená, že na udělení víza není právní nárok a rovněž je vyloučeno z přezkoumání soudem.

Řízení o udělení víza se zpravidla zahajuje na žádost cizince, která se podává na úředním tiskopisu a obsahuje zákonem stanovené údaje (§ 53 a 54 zákona o pobytu cizinců). Výjimku představuje udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí povolení k pobytu podle § 30 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, které je udělováno z moci úřední. Cizinec je povinen žádost o udělení víza podat osobně. Zastupitelský úřad nebo policie může o vyžadování splnění této povinnosti v odůvodněných případech upustit (§ 170 odst. 1 zákona o pobytu cizinců).⁶

Průběh řízení o udělení víza k pobytu nad 90 dnů

Žádost o udělení víza k pobytu nad 90 dnů se zpravidla podává na zastupitelském úřadu. Výjimku představují žádosti podané zákonnými zástupci za děti narozené na území. (§ 88 odst. 2, 3 zákona o pobytu cizinců), které se podávají na území České republiky.

Příslušnost

K řízení o udělení víza k pobytu nad 90 dnů je příslušné oblastní ředitelství služby cizinecké policie, respektive inspektorát cizinecké policie podle místní příslušnosti.

---

⁶ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 68, ISBN 80-7251-227-7.

Zastupitelský úřad je oprávněn před odesláním žádosti policii uplatnit k této žádosti své stanovisko, k němuž policie přihlédně (§ 57 odst. 2 zákona o pobytu cizinců).

Náležitosti

Podle § 31 odst. 1 zákona o pobytu cizinců je cizinec povinen k žádosti předložit cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu na území, prostředky k pobytu na území, doklad o zajištěném ubytování po dobu pobytu na území a fotografie.

Náležitosti, které cizinci k žádostem předkládají nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu, matričních dokladů a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě.

Cizinec může žádat o vízum nad 90 dnů za účelem : zaměstnání, podnikání, účasti v právnické osobě, studia, společného soužití rodiny či jiným doloženým účelem.

U **zaměstnání** jako doklad prokazující účel pobytu je cizinec povinen předložit povolení k zaměstnání nebo v žádosti uvést číslo jednacích žádostí o vydání povolení k zaměstnání a u kterého úřadu práce o takové povolení požádal.

Pro účel **podnikání** jako fyzická osoba je předkládána výzva k odstranění nedostatků vad žádosti z příslušného živnostenského úřadu nebo cizinec v žádosti uvede číslo jednacích ohlášení živnosti nebo žádosti o udělení koncese a u kterého živnostenského úřadu živnost ohlásil nebo o koncesi požádal.

V případě, že cizinec žádá za účelem **účasti v právnické osobě** je nutný výpis z obchodního rejstříku , kde je žadatel uveden jako člen statutárního orgánu.

K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů je cizinec na požádání dále povinen předložit

- a) doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní zachovalosti vydaného státem, jehož je cizinec státním občanem, jakož i státy, v nichž cizinec pobýval v posledních 3 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává; doklad nelze vyžadovat od cizince mladšího 15 let,
- b) lékařskou zprávu, že netrpí závažnou nemocí; o předložení lékařské zprávy lze požádat pouze v případě důvodného podezření, že závažnou nemocí trpí.⁷

---

⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 31, odst. 5 [online]. Dostupné z WWW: <<http://ley.cz/?s9&q9=all>>.

Před vyznačením víza k pobytu nad 90 dnů je cizinec povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění. Jestliže si cizinec nemohl z důvodů na jeho vůli nezávislých zajistit takové pojištění na území státu svého pobytu, je povinen nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území si takové pojištění obstarat.

Praxe ukázala, že otázka cestovního zdravotního pojištění byla v řadě případů velice diskutabilní. Cizinci předkládali zdravotní pojištění, které jim bylo vystavováno různými subjekty s tím, že pojištění splňuje přesně podmínky zákona o pobytu cizinců. Nebylo však výjimkou, že v případě proplacení částky při ošetření ve zdravotnických zařízeních příslušná pojišťovna tuto nehradila a cizinci byly nuceni ve zdravotnických zařízeních platit hotově. Tato otázka se řešila několik let.

Od 1.1.2010 došlo k novele zákona, která jasně stanoví, co přesně cestovní zdravotní pojištění znamená.

Dokladem o cestovním zdravotním pojištění při pobytu nad 90 dnů se pro účely tohoto zákona rozumí doklad, který vystavila pojišťovna, která je podle zvláštního právního předpisu oprávněna provozovat toto pojištění na území České republiky. Tímto dokladem cizinec dokládá zajištění úhrady nákladů léčení v souvislosti s úrazem nebo náhlým onemocněním na území, včetně nákladů spojených s převozem do státu, jehož cestovní doklad vlastní, popřípadě do jiného státu, ve kterém má povolen pobyt, a to do výše minimálně 30 000 EUR, po dobu pobytu na území, a to bez spoluúčasti pojištěného na výše uvedených nákladech.⁸

Lhůty

Žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů policie vyřídí ve lhůtě do 120 dnů ode dne podání žádosti na zastupitelském úřadu.

Rozhodnutí

Žádost je zastupitelským úřadem zasílána cestu Ředitelství služby cizinecké policie Praha, které žádosti přeposílá na jednotlivé Inspektoráty cizinecké policie v rámci republiky podle místa poskytovaného ubytování.

Po obdržení žádosti ze zastupitelského úřadu cizinecká policie žádost zaeviduje a prověří. U cizinců starších 15 let vyžádá od Rejstříků trestů České republiky výpis z evidence.

---

⁸ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 180j, odst. 1 [online]. Dostupné z WWW: <<http://ley.cz/?s9&q9=all>>.

V případě žádostí za účelem zaměstnání nebývají problémy. Žádost je prověřena na příslušném úřadu práce a v případě, že cizinec nemá záznam v evidenci rejstříků trestů na území České republiky a má zajištěno ubytování, žádost je povolena.

4.1.1 Udělení víza nad 90 dnů za účelem účasti v právnické osobě

V posledních letech došlo v této oblasti ke značným změnám. Nebylo pochyb o vysoké míře zneužívání členství v právnické osobě. Šlo zejména o situace, kdy státní příslušníci třetích zemí zakládali právnické osoby, stávali se jejími členy a z důvodu výkonu činností spojených s tímto členstvím žádali o pobytové oprávnění za účelem účasti v této společnosti či družstvu. Pro cizince bylo získání tohoto pobytového oprávnění poměrně snadné. Jako doklad prokazující účel stačilo doložit výpis z obchodního rejstříku z kterého byla patrná účast v obchodní společnosti. U členů družstva však tato skutečnost neplatí. Běžní členové družstva se do obchodního rejstříku nezapisují a seznam členů vede pouze družstvo. V obchodním rejstříku jsou tak zapsány pouze osoby tvořící statutární orgán družstva. Družstvem může tedy procházet neomezený počet členů.

Plnění úkolů vyplývajících z předmětu činnosti právnických osob, a to bez ohledu na skutečnosti, zda jsou zajišťovány běžným členem právnické osoby nebo statutárním orgánem či členem jiného orgánu právnické osoby, se pro účely vstupu cizinců na český trh práce považuje za zaměstnání. Z tohoto důvodu výkon práce a zaměstnání cizinců účastnících se v právnické osobě upravuje zákon o zaměstnanosti a zákoník práce.⁹

V rámci pobytových kontrol, které byly uskutečňovány v součinnosti s úřady práce a celní správou bylo často zjišťováno, že tito cizinci nejsou vedeni na příslušných úřadech práce a tudíž nevlastní platná povolení k zaměstnání, které vykonávají

Další výhodou získání pobytu za účelem účasti v právnické osobě oproti pobytu za účelem zaměstnání je délka platnosti vydaného povolení. Při udělování dlouhodobého pobytu na území je pobyt udělován a následně i prodlužován na dva roky. Pobytové oprávnění za účelem zaměstnání je vázáno platností rozhodnutí vydaného úřadem práce, která je maximálně jeden rok.

Pochybnost vzbuzují i předkládané doklady o finančním zabezpečení. Cizinec, který nikdy nenavštívil Českou republiku má otevřeno konto v některém z finančních ústavů na našem území přes zmocněnce. Vzhledem k bankovnímu tajemství není

---

⁹ Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci. *Zneužití účasti v právnické osobě*. Praha, 2008, s.9, Dostupný z WWW: <http://www.rscpp.pcr.cz/soubory/www_co/cizina.htm>.

cizinecká policie schopna zjistit skutečný stav financí. Prostředky k pobytu bývají zpravidla vkládány na účty spořitelních a úvěrových družstev. Při prověřování těchto účtů je pracovníkům cizinecké policie sděleno pouze to, že účet existuje, ale výše vkladu oznámena není. Zákon umožňuje použití i kreditních karet. V tomto případě je zjištění stavu finančních prostředků prakticky nemožné.

I přes tuto skutečnost bylo od roku 2009 přistoupeno k omezení udělování a prodlužování pobytových oprávnění za účelem účasti v právnické osobě pouze na cizince, kteří jsou členy statutárních orgánů. Pobytová oprávnění již nejsou vydávána cizincům, kteří jsou pouze společníky nebo členy právnické osoby. Těmto cizincům je, v případě, že jim bylo vydáno úřadem práce povolení k zaměstnání, udělován pobyt za účelem zaměstnání.

V případech kdy správní úřad nemá pochybnosti, vízum uděluje s dobou platnosti na 1 rok.

Pokud zastupitelský úřad uplatní své zamítavé stanovisko cizinecká policie k tomuto stanovisku přihlédne a žádost zamítne na základě ustanovení § 57 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Důvody pro neudělení víza jsou uvedeny v ustanovení § 56 zákona o pobytu cizinců. Opravné prostředky proti rozhodnutí o žádosti o udělení víza nejsou přípustné. Žadatel může podat pouze stížnost podle § 175 správního řádu.

4.2 Řízení o povolení dlouhodobého pobytu

Tento druh pobytu je obvykle pokračováním pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů. Cizinec pobývá na území po dobu jednoho roku na vízum k pobytu nad 90 dnů a poté žádá o povolení k dlouhodobému pobytu.

Provedenými novelami zákona v roce 2006 byla prolomena zásada, že dlouhodobému pobytu předchází pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů, pro některé speciálně upravené případy jako je společné soužití rodiny, studium, pobyt rezidenta jiného členského státu EU nebo vědeckého výzkumu. V těchto případech, i když jsou žádosti podávány na zastupitelském úřadu policie nerozhoduje o vízu nad 90 dnů, ale rovnou o povolení dlouhodobého pobytu.

Na zastupitelském úřadu jsou tedy kromě žádostí o vízum nad 90 podávány i žádosti o:

- povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na území (§ 42a)

- povolení dlouhodobého pobytu rezidenta jiného členského státu Evropské unie (§ 42c)
- povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia na území (§ 42d)
- povolení dlouhodobého pobytu za účelem vědeckého výzkumu (§42f)

povolení dlouhodobého pobytu za účelem zaměstnání na území ve zvláštních případech (§ 42g)

Na řízení ve věcech dlouhodobého pobytu se s drobnými odchylkami vztahuje správní řád.

Příslušnost

K řízení ve věcech povolení k dlouhodobému pobytu je příslušný inspektorát cizinecké policie podle místa, kde je cizinec hlášen k pobytu. Řízení se zahajuje na žádost, která se podává na úředním tiskopisu.

Rozhodnutí

Důvody pro nevydání povolení k dlouhodobému pobytu jsou shodné s důvody pro neudělení víza (§ 46 odst. 1 ve spojení s § 56 zákona o pobytu cizinců). V takovém případě se rozhoduje formou rozhodnutí s náležitostmi upravenými v § 68, 69 správního řádu.

Jestliže se žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu v plném rozsahu vyhová, nevydává se písemné rozhodnutí. Povolení k dlouhodobému pobytu se na základě ustanovení § 44 odst. 1 zákona o pobytu cizinců vydává formou průkazu o povolení k pobytu. Tento průkaz má v současné době podobu štítku vlepovaného do cestovního dokladu cizince. Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu nabývá právní moci dnem převzetí průkazu. Správní orgán učiní o vydání dokladu do spisu záznam (§ 151 odst. 2 správního řádu). Tento záznam nelze zaměňovat za potvrzení převzetí průkazu žadatelem na formuláři žádosti. Platnost průkazu o povolení k pobytu se stanoví v závislosti na účelu pobytu, nejdéle však na dobu 2 let. (§ 44 odst. 4 zákona o pobytu cizinců).¹⁰

---

¹⁰ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 77, ISBN 80-7251-227-7.

Mezi nejčastěji zpracovávané žádosti o povolení dlouhodobého pobytu cestou zastupitelského úřadu patří povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na území a povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia na území.

4.2.1 Povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na území

Tento specifický druh povolení k dlouhodobému pobytu byl v rámci cizineckého zákona vytvořen v souvislosti s transformací Směrnice Rady 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny.

Jedná se o případy sloučení mezi státními příslušníky třetích zemí, kdy jeden z nich má již povolený pobyt na území České republiky.

Žádost o tento druh pobytu je oprávněn podat cizinec, který je

- a) manželem cizince s povoleným pobytem,
- b) nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem cizince s povoleným pobytem,
- c) nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem manžela cizince s povoleným pobytem,
- d) nezletilým cizincem, který byl cizinci s povoleným pobytem na území nebo jeho manželku rozhodnutím příslušného orgánu svěřen do náhradní rodinné péče, nebo který byl cizincem s povoleným pobytem na území nebo jeho manželem osvojen anebo jehož poručníkem nebo manželem jeho poručníka je cizinec s povoleným pobytem na území, pokud se bude péče o nezletilého cizince vykonávat na území,
- e) rodičem nezletilého cizince, kterému byl udělen azyl podle zvláštního právního předpisu; nemá-li tento nezletilý cizinec rodiče, je oprávněn žádost podat jiný jeho přímý příbuzný ve vzestupné linii, a není-li takového příbuzného, je žádost oprávněn podat poručník nezletilého cizince,
- f) osamělým cizincem starším 65 let nebo bez ohledu na věk cizincem, který se o sebe nedokáže ze zdravotních důvodů sám postarat, jde-li o sloučení rodiny s rodičem nebo dítětem s povoleným pobytem na území.¹¹

Podání žádosti

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území se podává na zastupitelském úřadu. U inspektorátu cizinecké policie lze žádost

---

¹¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 42a odst. 1 [online]. Dostupné z WWW: <<http://ley.cz/?s9&q9=all>>.

podat, jestliže žadatel pobývá na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem.

Náležitosti

Cizinec je povinen předložit cestovní doklad, fotografie, doklad o zajištěném ubytování po dobu pobytu na území, doklad potvrzující příbuzenský vztah, souhlas rodiče, popřípadě jiného zákonného zástupce, s pobytem dítěte na území, pokud nejde o společné soužití rodiny s tímto rodičem nebo jiným zákonným zástupce, doklad prokazující, že úhrnný příjem rodiny po sloučení bude dostatečný k zajištění výživy a ostatních základních potřeb všech jejích členů a nezbytných nákladů na domácnost.

Na požádání je dále povinen předložit doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní zachovalosti a lékařskou zprávu, že netrpí závažnou nemocí.

Před vyznačením víza k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění po dobu pobytu na území.

Rozhodnutí

Důvody pro nevydání tohoto povolení jsou omezeny a neuplatní se všechny důvody uvedené v § 56 zákona o pobytu cizinců (důvody neudělení víza). Žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny policie vyřídí ve lhůtě do 270 dnů ode dne podání žádosti.

V rámci prověřování podkladů je věnována pozornost zejména matričním dokladům. Vzhledem k tomu, že v posledních letech bylo zjištěno značné množství padělků, je povinností cizinecké policie v případě, že má pochybnosti o pravosti těchto dokladů, tyto doklady prověřovat. Padělky jsou odhalovány zejména u státních příslušníků Vietnamu a Mongolska. Potvrzení či vyvrácení pravosti matričních dokladů lze obtížně prokázat mimo jiné i proto, že v těchto zemích neexistuje centrální evidence obyvatelstva.

Jako jiné země ve světě, postihla i Českou republiku finanční krize. S tím úzce souvisí omezené možnosti pracovních příležitostí na našem území pro cizí státní příslušníky. Zastupitelské úřady přistoupili k tomu, že nepřijímají žádosti o povolení k zaměstnání ani žádosti za účelem podnikání. Byl však zaznamenán nárůst žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny na území České republiky. Jde převážně o žádosti manželů či manželek.

Stává se, že cizinec s již povoleným pobytem na našem území ve svých předchozích žádostech manžela či manželku neuváděl a vystupoval zde jako svobodný. Je povinností správního orgánu, aby v případě, kdy vznikne toto podezření, že došlo k obcházení zákona, celou věc důkladně prověřil. V těchto případech je tedy lhůta 270 dnů naprosto přiměřená.

V případě, že nejsou žádné pochybnosti cizinecká policie povolení k dlouhodobému pobytu vydá.

Cizinec na zastupitelském úřadu obdrží vízum za účelem převzetí povolení k pobytu. Před vyznačením tohoto víza je na zastupitelském úřadu povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění. Průkaz o povolení k pobytu je povinen převzít do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území.

4.2.2 Povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia na území

Dalším speciálním účelem, který je uveden v § 42d zákona o pobytu cizinců je povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia.

Žádost o povolení za účelem studia na území je oprávněn podat cizinec, pokud na území hodná pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce. Přesná klasifikace studia je uvedena v § 64 zákona o pobytu cizinců.

Za studium se pro účely tohoto povolení považuje zejména studium na základní a střední vzdělávání a vyšší odborné vzdělávání v oborech vzdělání v základní škole, střední škole, konzervatoři nebo vyšší odborné škole, zapsané do rejstříku škol a školských zařízení, studium v akreditovaných studijních programech na vysoké škole. Cizinci žádají o povolení k dlouhodobému pobytu i v případě účasti na jazykové a odborné přípravě ke studiu akreditovaného studijného programu vysoké školy organizované veřejnou vysokou školou, nebo účast na jazykovém a odborném kurzu pořádaném v rámci programu Evropské unie nebo na základě mezinárodní smlouvy.

Okruh možného využití tohoto druhu pobytu se značně rozšířil implementací Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby.

Podání žádosti

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu ze účelem studia se podává na zastupitelském úřadu.

Náležitosti

K žádosti o vydání povolení je cizinec povinen předložit cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu na území, doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území, fotografii, dále souhlas rodiče, popřípadě zákonného zástupce, s jeho pobytem na území, jeli nezletilý, prokázat zajištění prostředků k pobytu na území.

Na požádání je dále povinen předložit doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní zachovalosti a lékařskou zprávou, že netrpí závažnou nemocí.

Před vyznačením víza k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění po dobu pobytu na území.

Rozhodnutí

Žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia policie vyřídí ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti. Tato lhůta s ohledem na to, že žádost je podávána v cizině je často nedostatečná.

Důvody pro nevydání tohoto povolení jsou omezeny a neuplatní se všechny důvody uvedené v §56 zákona o pobytu cizinců.

Je-li o žádosti rozhodnuto kladně, obdrží cizinec vízum za účelem převzetí povolení k pobytu. Před vyznačením tohoto víza je na zastupitelském úřadu povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění. Průkaz o povolení k pobytu je u inspektorátu cizinecké policie povinen převzít do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území.

Problémy

V období posledních několika let se trvale zvyšuje počet cizinců, kterým byl umožněn vstup do České republiky za účelem studia. Není pochyb o tom, že je to v současné době jedna z mála možností, jak získat pobyt v České republice.

Stále častěji se objevují případy, kdy vzniká podezření, že snaha získat povolení k pobytu v České republice za účelem studia je pouze záminkou pro zajištění vstupu do země. Česká republika je v současné době vnímána jako velmi atraktivní země, jelikož

náklady spojené se studiem jsou podstatně nižší než v západní Evropě. Celkový právní rámec studia pro cizí státní příslušníky upravuje školský zákon. Systém vysokoškolského studia pak zákon o vysokých školách. Podmínky dle vysokoškolského zákona k přijetí ke studiu, způsob podávání přihlášek a podmínky studia nejsou obecně stanoveny a mohou se tedy u jednotlivých vzdělávacích institucí lišit.

Některé vysoké školy nevyžadují absolvování přijímacích zkoušek. Potvrzení o přijetí ke studiu vystavují na požádání, ke studiu přijímají cizince, kteří vůbec neumí česky. Zvláště ke studiu na soukromých vysokých školách se může přihlásit prakticky každý, kdo má potřebný finanční obnos pro zajištění dokumentů a zaplacení školného.

Existuje i podezření, že zájemci o studium disponují i falešnými maturitními vysvědčeními, neboť v mnoha zemích není problém získat falešný doklad o absolvování studia.

Je potom otázkou jak důkladně si správní orgán před svým rozhodnutím o žádosti doklady prověří a jak se vyrovná s dodržáním lhůty 60 dnů.

Cizinecká policie při rozhodování o udělení pobytů využívá jak interních, tak veřejných informačních zdrojů, mimo jiné i stanoviska zastupitelských úřadů. Zasláné poznatky jsou sice cenným zdrojem informací pro popsání konkrétních zjištění v souvislosti s podezřením na zneužívání tohoto pobytového statutu případně i vytipování rizikových vzdělávacích institucí na území České republiky, ale v případě udělování dlouhodobých pobytů jsou pro policii jen těžce využitelná.

V minulosti se žádost cizince, který požadoval pobyt za účelem studia posuzovala jako pobyt na vízum nad 90 dnů což v praxi znamenalo, že na tato řízení se správní řád nevztahoval. V případě, že zastupitelský úřad uplatnil své stanovisko, cizinecká policie k tomuto přihlédla a žádost byla zamítnuta dle § 56 odst. 1 písm. i) v návaznosti na § 57 odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

Při prodlužování pobytu za účelem studia na území cizinec musel po ročním pobytu v České republice opět prokazovat, že ve studiu pokračuje. Nemohl po příjezdu na území změnit statut svého pobytu a v případě, že hodlal pobývat na území za jiným účelem, musel o tento zažádat opět na zastupitelském úřadu.

Tím, že je cizincům udělován rovnou dlouhodobý pobyt, jsou cizinci oprávněni změnit účel svého pobytu na území České republiky prakticky kdykoli. Zákon nestanoví jak dlouho musí cizinec dlouhodobě pobývat na území aby mohl žádat o změnu svého účelu pobytu.

V současné době, kdy je studium považováno jako žádost o dlouhodobý pobyt je situace složitější. Na tato řízení se vztahuje správní řád, tudíž není možné jako jediný

důvod neudělení povolení použít § 57 odst.2 zákona o pobytu cizinců vzhledem k tomu, že v § 57 odst. 4 téhož zákona je uvedeno, že stanovisko zastupitelského úřadu k žádosti se žadateli ani jeho zástupci nezpřístupňuje.

Vzhledem k tomu, že v rámci republiky se jedná o značný nárůst těchto problémů, byl přijat interní pokyn ředitele cizinecké policie o kontrole cizinců, který ukládá nejpozději do 90 dnů od vstupu cizince na území České republiky provést kontrolu u subjektu, u kterého cizinec plní účel. V tomto případě je kontaktováno studijní oddělení a prověřena pravidelná účast na výuce.

V případě, že je kontrolní činností policie konstatováno, že cizinec neplní účel svého pobytu na území, policie zahajuje rušení dlouhodobých pobytů dle § 37, odst.1 písm. b) zákona o pobytu cizinců.

Koncem minulého roku obdržel Inspektorát cizinecké policie Příbram jako místně příslušný správní orgán, zvýšený počet žádostí o povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia občanů Ruska.

Cizinci byli zapsáni do semestrálního pomaturitního intenzivního kurzu jazykové a odborné přípravy ke studiu na vysoké škole. Vydaná potvrzení o studiu byla prověřena na příslušném vzdělávacím institutu a bylo konstatováno, že institut cizince očekává a kurz zahájí okamžitě po jejich příjezdu na území.

Správní orgán, který v této chvíli rozhodoval, neměl důvod pro zamítnutí žádostí a proto ve lhůtě žádosti povolil.

Následně bylo zjištěno, že někteří cizinci ihned po příjezdu změnili místo svého pobytu na území České republiky a přestěhovali se do teritoria jiného inspektorátu cizinecké policie než který jim pobyt povoloval. Není výjimkou, že se většina těchto cizinců stěhuje do teritoria hlavního města Prahy, kde se vyskytuje největší počet cizinců v celé České republice. Vzhledem k této skutečnosti je i kontrolní činnost pracovníků cizinecké policie s ohledem na jejich zatíženost značně omezená.

Další asi 20ti členná skupina Vietnamců, kterou zastupovala advokátní kancelář, požadovala povolení k dlouhodobým pobytům za účelem navštěvování kurzu českého jazyka a odborných předmětů zaměřeného na přípravu ke studiu do akreditovaných studijních programů na nejmenované univerzitě v Praze.

Správní orgán měl od počátku důvodné podezření, že cizinci hodlají vízum zneužít k jinému účelu, než je uveden v žádosti. Z tohoto důvodu požádal zastupitelský úřad na základě § 167 (oprávnění policie) o provedení pohovoru. Bylo prověřováno, zda jsou cizinci majiteli maturitního vysvědčení, vzhledem k tomu, že tyto doklady nebyly

součástí žádosti. Pochybnosti vyvstaly i v případě zvládnutí jazykové bariéry. Tito cizinci nikdy nenavštívili Českou republiku a byla jim kladena otázka do jaké míry jsou schopni zvládnout český jazyk a zda budou schopni absolvovat přednášky na vysoké škole v českém jazyce.

Zastupitelský úřad podezření cizinecké policie na možné zneužití pobytového režimu potvrdil.

Cizinecká policie si v rámci svého prověřování musela obstarat takové argumenty, které by obstály i v případě odvolání proti zamítavému rozhodnutí. Tento opravný prostředek advokátní kanceláře využívají zpravidla ve všech případech.

V poslední době nejsou taková řízení výjimkou. Za cizince vystupují advokátní kanceláře, které mají sídlo na území České republiky a na základě plných mocí je v řízeních zastupují. Často navštěvují pracoviště cizinecké policie, pořizují si výpisky či fotokopie materiálů ze spisů.

I z tohoto pohledu je proto snahou cizinecké policie aby správní řízení, která v rámci své působnosti zpracovává, byla vedena kvalitně a nedocházelo ke zbytečným administrativním či procesním chybám.

5 ZRUŠENÍ VÍZA NAD 90 DNŮ A DLOUHODOBÝCH POBYTŮ

Příslušnost

K řízení o zrušení platnosti víza k pobytu nad 90 dnů a dlouhodobých pobytů je příslušný inspektorát cizinecké policie podle místa hlášeného pobytu cizince.

Zahájení řízení

Řízení může být zahájeno na žádost cizince (§37 odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců, nejčastěji je však řízení zahajováno z moci úřední. Na řízení se vztahuje v plném rozsahu správní řád, až na některé výjimky.

Podmínky pro zrušení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu jsou obecně shodné s důvody pro zrušení platnosti víza k pobytu nad 90 dnů (§ 46 odst. 1 ve spojení § 37 a 38 zákona o pobytu cizinců).

Mezi nejčastější případy, kdy cizinecká policie jako správní orgán přistupuje k rušení pobytových oprávnění patří skutečnost, že cizinci nesplňují podmínku trestní zachovalosti, která je vymezena v § 174 zákona o pobytu cizinců. Stále častěji se stávají účastníky dopravních nehod, které způsobují pod vlivem alkoholu. Žádá-li cizinec o udělení nebo prodloužení dlouhodobého pobytu je Rejstřík trestů České republiky zákonnou náležitostí k udělení navazujícího pobytu. V případě, že takový cizinec má záznam v Rejstříku trestů je zahájeno řízení ve věci neudělení nebo neprodloužení dlouhodobého pobytu. Cizinec je před vydáním takového rozhodnutí seznámen se všemi podklady, které má správní orgán k dispozici ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu a může se k těmto podkladům vyjádřit. Ve většině případů je s cizinci sepsován protokol o vyjádření účastníka správního řízení podle ustanovení § 18 odst. 1 správního řádu, kde je mimo jiné dotazován na dopad do jeho rodinného a soukromého života.

Při posuzování dopadu rozhodnutí v takovýchto případech cizinecká policie zastává názor, že stav, ve kterém se cizinec ocitl, si přivodil pouze svým vlastním jednáním a v důsledku toho musel předvídat pro něho jistě nepříjemné následky. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti cizinci zcela jistě představuje zásah do jeho života, ovšem cizinci, kteří nedodržují zákony a právní předpisy platné na území tohoto státu, musí být srozuměni s tím, že nemohou požívat jeho plné ochrany.

Z devadesáti procent jsou rozhodnutí o zamítnutí či neprodloužení pobytového oprávnění napadána zákonnými opravními prostředky a řízení se postupují nadřízenému orgánu II. stupně. Jestliže rozhodnutí I. stupně neobsahuje procesní vady, bývá zpravidla nadřízeným orgánem potvrzeno.

6 OPATROVNÍK

V řízeních vedených podle zákona o pobytu cizinců je nejčastějším důvodem pro ustanovení opatrovníka skutečnost, že není znám pobyt účastníka řízení a prokazatelně se mu nedaří doručovat.

Z ustanovení § 32 odst. 2 správního řádu vyplývá, že správní orgán ustanoví opatrovníka osobám neznámého pobytu (to se týká fyzických osob) nebo sídla (to se týká osob právnických), jakož i osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat (u nichž opakovaně nastávají překážky doručování). To ovšem platí pouze v případě, že jde o účastníka, kterému má být v řízení uložena povinnost nebo odňato právo. Nejde-li o takového účastníka, správní orgán opatrovníka neustanoví a doručuje veřejnou vyhláškou.¹²

Cizinecká policie využívá tohoto ustanovení zejména v případech, kdy z moci úřední ruší cizincům víza nad 90 dnů, dlouhodobé pobyty nebo přechodné pobyty občanů EU a jejich rodinným příslušníků.

Jde například o případy, kdy zaměstnavatel povolení k zaměstnání zruší a cizinecká policie na základě sdělení příslušného úřadu práce zahajuje řízení o zrušení povolení k pobytu.

Nejprve správní orgán doručuje na posledně známou adresu v České republice, poté zasílá oznámení o zahájení řízení do domovského státu.

Způsob tohoto doručování je upraven § 22 správního řádu. Písemnosti, které je třeba doručit do zahraničí, se zasílají prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (dovoluje-li to země určení) nebo prostřednictvím příslušného orgánu státní správy, pověřeného doručováním písemností do ciziny. V případě, že ani tímto způsobem nelze písemnost doručit, přistupuje správní orgán k ustanovení opatrovníka.

O ustanovení opatrovníka se rozhoduje usnesením, které se doručuje opatrovníkovi a opatrovanci neznámého pobytu se doručí veřejnou vyhláškou.

---

¹² ONDRUŠ, R. *Správní řád – nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha, Lince Praha, a.s. 2005, s. 129-130, ISBN 80-7201-523-0.

Kritéria pro volbu opatrovníka vyplývají z § 32 odst. 4 správního řádu. Především by měla být opatrovníkem ustanovena osoba, která má schopnosti a možnost opatrovníka řádně hájit. Nelze ustanovit osobu, o níž lze mít důvodné podezření, že má zájem na výsledku řízení a že nebude řádně hájit zájmy opatrovance.¹³

Cizinecká policie v tomto případě ustanovuje příbuzné cizince, spolupracovníky či spolubydlící. Není-li toto možné, přibírá do řízení různé nevládní či humanitární organizace u kterých se lze domnívat, že už z podstaty jejich vzniku a fungování budou zájmy cizinců hájit.

V těchto případech je opatrovníkem určováno například „Sdružení pro integraci a migraci“ či „Občanské sdružení Pomoc jednomu člověku“. K tomuto kroku však přistupuje cizinecká policie jen ve výjimečných případech.

„Zákon o pobytu cizinců obsahuje speciální úpravu ustanovení opatrovníka nezletilému cizinci bez doprovodu, který je dle tohoto zákona zajištěn. V tomto případě se nejedná o opatrovníka ustanoveného pro řízení o zajištění, ale tento opatrovník je ustanoven až po zajištění cizince a je oprávněn jménem cizince činit další návrhy ve věci zajištění.“¹⁴

Jestliže je opatrovník ustanoven, stává se účastníkem řízení a to znamená, že mu jsou doručovány veškeré písemnosti týkající se vedeného řízení.

---

¹³ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 23, ISBN 80-7251-227-7.

¹⁴ tamtéž

7 PROBLEMATIKA POVOLOVÁNÍ POBYTŮ OBČANŮ EVROPSKÉ UNIE

Podmínky

Občan Evropské unie je oprávněn pobývat na území České republiky bez víza po neomezenou dobu a není povinen žádat o vydání dokladů vztahujících se k jeho pobytu. Pokud hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce, je oprávněn požádat

o potvrzení o přechodném pobytu. Účely, pro které lze o toto potvrzení žádat, nejsou nijak omezeny. Jedinou podmínkou je, že pobyt bude delší než 3 měsíce.¹⁵

7.1 Vydávání potvrzení o přechodném pobytu občanům Evropské unie

Pojem potvrzení o přechodném pobytu občana EU se stal součástí zákona o pobytu cizinců na základě Směrnice Rady 2004/38/ES v dubnu 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Bylo tím nahrazeno vydávání povolení k přechodnému pobytu občanům EU a byl tím zdůrazněn pouze registrační princip.

Zahájení řízení

Řízení se zahajuje na žádost. Žádost se podává na úředním tiskopisu, rozsah údaje je upraven v § 87x odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

Na řízení se v plném rozsahu vztahuje správní řád.

Náležitosti

K žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu je občan Evropské unie povinen předložit cestovní doklad, fotografii, doklad potvrzující účel pobytu, doklad o zdravotním pojištění a doklad o zajištěném ubytování. Doklad o zdravotním pojištění nepředkládá, je-li účelem pobytu zaměstnání, podnikání nebo jiná výdělečná činnost.

Rozhodnutí

Vzhledem k tomu, že lhůta pro vyřízení žádosti o potvrzení o přechodném pobytu není speciálně upravena, uplatňuje se lhůta stanovená v § 71 správního řádu, kde je správní orgán podle odst. 1 povinen vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu.

---

¹⁵ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 85, ISBN 80-7251-227-7.

Zpočátku se vedla řada diskusí jak se správní orgán vyrovná s termínem „bez zbytečného odkladu“. Bylo doporučeno aby se žádosti vyřizovaly na počkání.

Praxe ale ukázala, že správní orgán by v takovém případě nebyl schopen posoudit důvody pro zamítnutí žádosti, které stanoví § 87d zákona o pobytu cizinců a proto využívá přiměřené lhůty 14 dnů ode dne přijetí žádosti.

Při vydání potvrzení o přechodném pobytu se využívá ustanovení § 151 správního řádu, kdy se namísto písemného vyhotovení rozhodnutí v případě vyhovění žádosti vydává pouze doklad. Platnost potvrzení není časově omezena.

7.2 Zrušení přechodného pobytu občana EU

Důvodem pro zrušení přechodného pobytu občana Evropské unie je zjištění, že se cizinec stal neodůvodněnou zátěží systému sociální péče, je důvodné nebezpečí, že by při pobytu ohrozil bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušil veřejný pořádek, nebo ohrožuje veřejné zdraví tím, že trpí závažnou nemocí. Podmínkou je, že rozhodnutí bude přiměřené z hlediska zásahu do soukromého a rodinného života cizince.

V rozhodnutí o zrušení přechodného pobytu občana Evropské unie se stanoví lhůta k vycestování a cizinci se udělí výjezdní příkaz (§ 50 odst. 1 zákona o pobytu cizinců).

Zda se cizinec stal neodůvodněnou zátěží systému sociální péče, posuzují orgány sociálního zabezpečení podle zákona č 100/1988 Sb., o sociální zabezpečení. Tuto skutečnost jsou tyto orgány povinny neprodleně písemně oznamovat policii. Jestliže bylo na základě tohoto zjištění o zrušení pobytu občana Evropské unie rozhodnuto, je policie povinna zpětně tento orgán sociálního zabezpečení informovat.

V loňském roce Cizinecká policie v Příbrami takovýto případ řešila.

Jednalo se o rodinu s šesti dětmi, která se přistěhovala za svými příbuznými do České republiky. Celá rodina zažádalo o vydání potvrzení k přechodnému pobytu. Rodiče dětí nebyly manželé a žily ve vztahu druh-družka. Při podání žádosti předložily živnostenské listy, potvrzení o poskytnutém ubytování a rodné listy dětí. Po prověření všech náležitostí bylo rozhodnuto o vydání potvrzení k přechodnému pobytu. U rodičů za účelem podnikání a u dětí za účelem sloučení rodiny. Po několika měsících bylo zjištěno, že se rodina stala neodůvodněnou zátěží systému sociální péče a příslušný orgán sociálního zabezpečení o této skutečnosti cizineckou policii informoval.

Na tomto základě bylo zahájeno řízení o zrušení přechodného pobytu na území České republiky podle § 87d odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Cizinka usnesení o zahájení řízení převzala a ve stanovené lhůtě se k předmětné záležitosti nevyjádřila. V rámci řízení bylo dále zjištěno, že své podnikání pozastavila a byla přihlášena jako žadatelka o zaměstnání na příslušném úřadu práce. Dotazem u zprostředkovatele úřadu práce bylo zjištěno, že se však na předem domluvené schůzky nedostavovala a tak byla po určité době z evidence žadatelů o zaměstnání vyřazena.

Druh, který s cizinkou žije ve společné domácnosti živnostenský list nepozastavil, ale opakovanou pobytovou kontrolou v místě bydliště bylo zjištěno, že se vždy zdržoval v místě bydliště a opakovaně sděloval, že odjede za prací do Německa

Správní orgán měl tedy před vydáním rozhodnutí dostatek důkazů aby mohl v této záležitosti rozhodnout. Před vydáním rozhodnutí byla účastnice řízení se všemi důkazy, které vedly správní orgán ke zrušení přechodného pobytu seznámena.

S cizinku byl sepsán protokol o vyjádření účastníka řízení podle § 18 odst. 1 správní řád ve spojení s ustanovením § 169 odst. 3 zákona o pobytu cizinců, kde se vyjadřovala k možnému dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života. Z jejího vyjádření bylo zjištěno, že jediným dopadem bude skutečnost, že v případě zrušení jejího pobytu nebudou její rodině poskytovány sociální dávky pro její děti.

Správní orgán po zvážení všech okolností rozhodl o zrušení přechodného pobytu na území České republiky a cizince vystavil výjezdní příkaz. Po několika týdnech se celá rodina přestěhovala do jiného okresu v České republice, kde opětovně cizinka žádala o vydání potvrzení k přechodnému pobytu.

Takového případy jsou v rámci působnosti cizinecké policie takřka neřešitelné. Není výjimkou, kdy občanům Evropské unie je pobyt zrušen, je jim stanovena lhůta k vycestování z území a oni nevycestují. V případě následných pobytových kontrol je velice zřídka využíváno řešení v podobě správního vyhoštění neboť „*Vyhoštění ze země nesmí být automatickým důsledkem využití systému sociální pomoci hostitelského členského státu občanem Unie nebo jeho rodinnými příslušníky*“¹⁶

Rušení takovýchto přechodných pobytů občanů Evropské unie je z velké části pouze formální.

Není v moci správních ale ani soudních orgánů takovéto případy s konečnou platností dořešit. Stává se, že i v případě, kdy už cizinci mají soudní vyhoštění z České republiky z důvodu narušování veřejného pořádku či jiných důvodů, je jim soudní

---

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES, čl. 14. *Zachování práva pobytu* [online]. 2010 [cit. 2010-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4472>>.

vyhoštění uloženo opakovaně. Je i předpokládáno, že tito občané Českou republiku neopustí vzhledem k tomu, že zde žijí již řadu let a do svého domovského státu se vrátit buď nechtějí nebo nemají kam. Z velké části se jedná o občany Slovenska.

7.3 Zrušení platnosti potvrzení o přechodném pobytu

Tento postup je nutné odlišovat od výše popsaného zrušení přechodného pobytu občana Evropské unie. Je-li rozhodnuto o zrušení přechodného pobytu, je cizinec povinen z území vycestovat. Je-li však rozhodnuto pouze o zrušení platnosti potvrzení o přechodném pobytu, nemá takové rozhodnutí vliv na právo cizince pobývat na území.

Zákon o pobytu cizinců upravuje v § 87aa v odstavci 1 skončení platnosti potvrzení o přechodném pobytu, tj. zánik jeho platnosti ze zákona, v odstavci 2 jsou upraveny důvody pro rozhodnutí o zrušení platnosti potvrzení.¹⁷

Je-li držitel potvrzení u správního úřadu přítomen a plně uzná existenci důvodů pro zrušení platnosti potvrzení o přechodném pobytu, považuje se tento stav za prokázaný a vydává se příkaz na místě (§ 87aa odst. 3 zákona o pobytu cizinců a § 150 odst. 5 správního řádu).

Problémy

Platnost potvrzení není časově omezena. Právě tato skutečnost přináší v praxi největší problémy. Občané Evropské unie zpravidla nehlásí ukončení své činnosti na území České republiky a tak se stává, že jsou dlouhodobě evidovány i pobytu reálně ukončené. Jakékoliv omezení platnosti by však neodpovídalo Směrnici Rady 2004/38/ES.

V praxi je zcela běžná skutečnost, kdy jsou v evidenci občané EU, kteří přijíždějí do České republiky pouze za účelem získání řidičského oprávnění.

Žádosti jsou podávány na plnou moc s tím, že cizinec bude účastníkem výcvikového kurzu vybrané autoškoly a po zvládnutí příslušných zkoušek mu bude vystaven řidičský průkaz. Vzhledem k tomu, že kurz trvá zpravidla déle jak 3 měsíce, má cizinec na takovéto potvrzení právní nárok nehledě na to, že bez tohoto potvrzení nemůže být řidičský průkaz vystaven.

V příhraničních oblastech byl v posledních letech zaznamenán značný nárůst těchto žádostí.

---

¹⁷ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 86, ISBN 80-7251-227-7.

Jednalo se převážně o občany Německa a nebylo pochyb, že tito občané nebyli majiteli řidičských průkazů v Německu, nebo jim byl odebrán. Velkým problémem je, že databáze řidičů jednotlivých států Evropské unie nejsou propojeny. Velkou roli zde hraje i skutečnost, že získat mezinárodní řidičský průkaz je v České republice nepoměrně levnější než v jiných zemích Evropské unie.

S tím úzce souvisí i problém poskytnutého ubytování, kdy cizinec se na adrese nezdržuje a potvrzení je vydáváno ubytovatelem zcela účelově.

Prověřování autoškol, systému provádění školení k získání řidičských průkazů a následnému vydávání řidičských průkazů se v současné době zaobírají příslušné státní orgány krajů.

Zákon neupravuje skončení platnosti potvrzení ani výslovnou možnost zrušení jeho platnosti, jestliže cizinec již nepobývá na území, a to ani tehdy, když tuto skutečnost sám policii oznámí. V současné době je taková situace řešena zrušením platnosti potvrzení podle § 87aa odst. 2 písm. b) zákona o pobytu cizinců, neboť potvrzení obsahuje nesprávný údaj o adrese pobytu na území.

8 PROBLEMATIKA POVOLOVÁNÍ POBYTU RODINNÝM PŘÍSLUŠNÍKŮM OBČANŮ EU

Sloučení rodiny tvoří v poledních letech jeden z dominantních účelů vstupu do zemí Evropské unie, na jehož základě získávají právo pobytu velké počty imigrantů.

Význačným rysem institutu sloučení rodiny je také skutečnost, že se často stává předmětem zneužití. Odhalení účelových případů od skutečného sloučení rodiny je často velmi obtížné neboť nepředstírané příbuzenské a rodinné vztahy nelze jednoznačně stanovit během krátkého pohovoru prováděného při žádosti o pobytové oprávnění.

V rámci Evropské unie jsou podmínky sloučení rodiny upraveny dvěma základními právními akty.

Směrnice Rady 2003/86/ES, o právu na sloučení rodiny stanovuje podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny se státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států.

Směrnice Rady 2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat na území členských států upravuje podmínky pro uplatňování

práva na volný pohyb a pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států Evropské unie.

Obě uvedené směrnice byly transformovány do zákona o pobytu cizinců v roce 2007.

Základní dokument v České republice, který zaručuje právo na ochranu rodiny a před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, představuje Listina základních práv a svobod, která je nedílnou součástí ústavního pořádku České republiky.

8.1 Rodinný příslušník občana EU/ČR

Rodinný příslušníkem občana EU/ČR se podle cizineckého zákona rozumí jeho manžel, rodič, s nímž žije občan EU/ČR mladší 21 let ve společné domácnosti a je jím vyživován; dítě občana EU/ČR nebo jeho manžela mladší 21 let a další nezaopatření příímí příbuzní ve vzestupné nebo sestupné linii občana EU/ČR nebo jeho manžela, jež jsou jimi vyživováni, soustavně se připravují na budoucí povolání nebo nejsou z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu schopni výdělečné činnosti. Dále se za rodinného příslušníka občana EU/ČR považuje cizinec, který hodnověrně doloží, že s občanem EU/ČR žil ve společné domácnosti, je jím vyživovaný a pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je odkázán na jeho osobní péči nebo s ním má trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému.

Rodinní příslušníci občanů EU/ČR, kteří podléhají vízové povinnosti, nadále potřebují ke vstupu a pobytu na území vízum. Toto vízum je však udělováno bezplatně a jeho získání je snazší. Žadatel předkládá na zastupitelském úřadu pouze cestovní doklad a doklad o příbuzenském vztahu s občanem EU/ČR. Lhůta k vyřízení víza je 15 dnů.

Povolení k přechodnému pobytu se uděluje rodinným příslušníkům občana EU, kteří nejsou sami občany EU, pokud hodlají na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU. Žádost musí být podána ve lhůtě do tří měsíců od vstupu na území. Policie mu vydá povolení k přechodnému pobytu formou průkazu o pobytu rodinného příslušníka občana EU, který ho opravňuje až k tříměsíčnímu bezvízovému pobytu i na území jiného členského státu EU. Doba platnosti průkazu o pobytu rodinného příslušníka občana EU se stanoví nejdéle na 5 let.

Na řízení se s drobnými odchylkami vztahuje správní řád. Lhůta pro vyřízení žádosti o povolení k přechodnému pobytu činí 60 dnů od podání žádosti.

Důvody zamítnutí žádosti jsou shodné s důvody pro zamítnutí žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanům EU, navíc může být důvodem pro zamítnutí žádosti o povolení k přechodnému pobytu skutečnost, že žadatel ohrožuje veřejné zdraví nebo uzavřel manželství s cílem získat povolení k přechodnému pobytu.¹⁸

Rozhodnutím o zamítnutí tohoto typu pobytu je zároveň rozhodnuto o jeho ukončení pobytu na území.

Zatím největší nárůst žádostí o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU byl zaznamenán v roce 2008. Byl udělen pobyt občanům řady zemí, které v předchozím období u této pobytové kategorie nebyly zastoupeny. (Tunisko, Nigérie, Kamerun, Ghana, aj.).

Obecně lze účelové chování cizinců, kteří snaží získat pobyt za účelem sloučení rodiny rozdělit na čtyři základní skupiny. Jedná se o účelově uzavřené sňatky, přihlášení cizince k otcovství občana ČR, přihlášení občana ČR jako otce dítěte cizinky a v neposlední řadě jsou to nesezdané páry, kteří sdílejí společnou domácnost.

8.2 Sňatek o občanem České republiky

V případě uzavření manželství s občanem ČR má cizinec právo na vydání přechodného pobytu pro rodinného příslušníka občana EU. Před novelou cizineckého zákona na konci roku 2007 mohl tento cizinec získat pobyt trvalý. Ke sňatku může dojít jak mimo území ČR, tak na území ČR.

8.2.1 Sňatky uzavírané mimo území ČR

Dojde-li ke sňatku mimo území České republiky, státní příslušníci třetích zemí si takto bezplatně a bezodkladně legalizují vstup a následný pobyt na území ČR i na území schengenského prostoru. Na zastupitelském úřadu cizinec zažádá o vízum do 90 dnů a následně po příjezdu na území České republiky zažádá cizineckou policii o vydání povolení k přechodnému pobytu.

Pro účely podání je nejprve provést legalizaci oddacího listu vydaného státem, ve kterém byl sňatek uzavřen. Sňatek uzavřený v zahraničí musí být následně

---

¹⁸ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, 2006, s. 88. ISBN 80-7251-227-7.

registrován v České republice, a to v Oddělení zvláštní matrika Úřadu městské části Brno-střed. V praxi se běžně používá název „Zvláštní matrika Brno“.

8.2.2 Sňatky uzavírané na území ČR

Dojde-li ke sňatku na území ČR, zpravidla se jedná o sňatky s cizinci, kteří zde již žijí na základě jiného pobytového oprávnění. Někteří z nich se prostřednictvím uzavřeného sňatku snaží legalizovat svůj další pobyt na území vzhledem k tomu, že je to pro ně výhodnější. Zvláště v poslední době je využití tohoto statutu jednodušší způsob než prodloužení jejich dosavadního pobytového oprávnění.

Ke sňatkům uzavíraných na území ČR dochází i v případech, kdy cizinci jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany (dříve „azyl“). Cizinci se touto cestou snaží předejít možnému zamítavému stanovisku Ministerstva vnitra. Na základě tohoto rozhodnutí by byli nuceni opustit území České republiky a vrátit se do země svého původu.

Další skupinou cizinců jsou osoby s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění nebo s výjezdním příkazem. Jsou to ve většině případů cizinci, kteří na území ČR pobývali nelegálně a v minulosti žádné pobytové oprávnění nevlastnili. Následně se domáhají udělení pobytového oprávnění na základě již výše zmiňované Směrnice Rady 2003/86/ES, o právu na rodinný život.

8.3 Přihlášení cizince k otcovství českého občana

Pokud je cizinec rodičem občana ČR, má právo podat si žádost o povolení k přechodnému pobytu na území ČR. K účelovému konání dochází se strany mužů, kteří na základě svého přihlášení se k otcovství dítěte s českou občankou žádají o udělení pobytového oprávnění.

K tomuto je nutné, aby byl cizinec zapsán v rodném listě tohoto dítěte, se kterým se cizinec slučuje. K přihlášení k otcovství českého občana dochází ve většině případů až k již narozenému dítěti, které do té doby v rodném listě otce uvedeného nemá.

Z velké části tohoto pobytového statutu zneužívají občané Vietnamu nebo Číny.

8.4 Přihlášení občana EU/ČR jako otce dítěte cizinky

V případě, že se český občan přihlásí k otcovství dítěte narozeného státní příslušnici třetí země, stává se toto dítě občanem České republiky. Cizinka má poté na základě této skutečnosti právo žádat o pobytové oprávnění na území ČR. Poté, co její

dítě nabylo občanství České republiky, matka se stává rodinným příslušníkem občana ČR.

Občanství ČR lze dle zákona o nabyvání a pozbyvání státního občanství ČR nabyt mimo jiné narozením či určením, jestliže alespoň jeden z rodičů je občanem ČR. K nabytí občanství určením dochází v případě dítěte, které je narozeno cizí státní příslušnici mimo manželský svazek a jehož otec je občanem ČR. Občanství nabyvá toto dítě dnem souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství nebo dnem právní moci rozsudku o určení otcovství.¹⁹

8.5 Vztah druh – družka, sdílení společné domácnosti

Podle cizineckého zákona mají i nesezdané páry stejná práva, jako páry sezdané. V praxi to znamená, že cizinec nebo cizinka žádají o pobyt za účelem sloučení rodiny v případě, kdy jejich partner je občanem EU nebo ČR, má s tímto občanem trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému a žije s ním ve společné domácnosti.

Zejména termín „trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému“, který je zmiňován v § 15a odst.4 písm.b) zákona o pobytu cizinců, je v praxi často diskutován vzhledem k tomu, že není v právním řádu České republiky definován.

Dle sdělení Ministerstva vnitra, odborem azylové a migrační politiky, které poskytlo výklad tohoto termínu jisté advokátní kanceláři bylo upřesněno, že dikce zmiňovaného ustanovení má zajišťovat transpozici článku 3 odst.2 písm.b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Dle článku 3 odst.2 písm.b) Směrnice 2004/38/ES by členské státy měly usnadnit vstup a pobyt „partnerovi, se kterým má občan Unie řádně doložený trvalý vztah“. Zmíněnou novelou zákona č. 326/99 Sb. měla být transpozice tohoto ustanovení zajištěna dikcí, podle níž by ustanovení, týkající se rodinného příslušníka občana Evropské unie, měla být obdobně použita i na cizince, který hodnověrným způsobem doloží, že „má s občanem Evropské unie trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému, a zda rodinný příslušník žije s občanem Evropské unie ve společné domácnosti.“²⁰

Vzhledem k tomu, že vztah obdobný vztahu rodinnému není v našem právním řádu definován, při jeho vymezení je vycházeno z § 116 zákona č. 40/1964 Sb.,

¹⁹ Zákon č. 40/1993 Sb., o nabyvání a pozbyvání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů – Část první: Nabyvání státního občanství [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://ley.cz/?s148&q148=all>>

²⁰ HAIŠMAN, T. § 15a odst.4 písm.b) zákona č. 326/1999 Sb., - vyjádření. Praha, 2010 [cit. 2010-02-24]. Dostupný z WWW: <http://www.rscpp.pcr.cz/soubory/www_co/cizina.htm>.

občanský zákoník. Osobou blízkou jsou jednak osoby, které se stávají blízkými již na základě příbuzenského nebo manželského poměru, ale také osoby vztah druh – družka.

Dále je nutné vycházet z ustanovení § 115 zákona č.40/1964 Sb., které upravuje pojem „domácnost“. Podle občanského zákoníku tvoří domácnost fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.²¹

Dle tohoto vyjádření lze tedy usuzovat, že rodinný příslušník občana Evropské unie by tak měl s občanem Evropské unie sdílet společné bydlení ve společném bytě a soužití těchto osob musí mít trvalý charakter. O společné uhrazování nákladů na potřeby domácnosti nejde tam, kde osoby sice bydlí společně v jednom bytě, avšak každý z nich hospodaří se svými příjmy odděleně.

Problémy

Dokazování pravdivosti výše zmiňovaného ustanovení je velice problematické.

Během řízení, která probíhali na cizinecké policii cizinci často odmítali odpovídat na kladené otázky a správní orgán neměl možnost si skutečnosti zjistit jinak.

Účastník řízení má obecně podle správního řádu právo vyjádřit v řízení své stanovisko a vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí, avšak není povinen zodpovědět případné otázky správního orgánu.

Vzhledem k tomu, že bylo postupem doby zaznamenáno zneužívání tohoto pobytového statutu, byla přijata novela cizineckého zákona, která s účinností od 21.12.2007 rozšířila povinnost účastníka řízení účastnit se na vyzvání osobně řízení a byla stanovena povinnost podat účastnickou výpověď, pokud je toto nezbytné pro zjištění stavu věci.

Potřeba výslechu účastníka řízení je v praxi nezbytná především při prokazování účelového jednání cizinců, ale také při zjišťování dopadu rozhodnutí správního orgánu do soukromého a rodinného života cizince nebo při zjišťování existence důvodu znemožňujícího jeho vycestování z území ČR.

Pokud se účastník řízení nedostaví k výslechu, odmítne vypovídat či uvede nepravdivé skutečnosti, je tato skutečnost v řízení o žádosti důvodem pro její zamítnutí.

Při pohovoru jsou pokládány otázky týkající se seznámení, uzavření sňatku, společného rodinného života, dosaženého stupně vzdělání či způsob jejich společného zabezpečení chodu své domácnosti. V takovém případě je s oběma sepisován „Protokol o vyjádření účastníka správního řízení“ podle ustanovení § 18 odst. 1 správního řádu ve

---

²¹ Zákon č. 40/1964 Sb., *Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů* – Hlava IX. 2010. Dostupný z WWW: <http://zakony.kurzy.cz/40-1964-obcansky-zakonik/>.

spojení s § 169 odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Protokoly jsou následně porovnávány a vyhodnoceny.

Je velice obtížné v krátkém časovém intervalu posoudit, zda se skutečně jedná o rodinného příslušníka občana Evropské unie nebo zda se jedná o zcela účelové jednání cizince.

Samotný fakt, že se partneři znají krátkou dobu, poznali se na dovolené či je mezi nimi neobvyklý věkový rozdíl, neprokazuje, že se jedná o účelové jednání.

Zvlášť obtížné dokazování účelového jednání je v případě, kdy cizinec přicestuje na území České republiky jako turista a ihned podává žádost o toto pobytové oprávnění. Správní orgán samozřejmě má pochybnosti, ale způsob dokazování je velice obtížný.

V takovýchto případech jsou cizinci stále častěji zastupováni advokátními kancelářemi, které se na tyto případy specializují. Své klienty velice dobře poučí vzhledem k tomu, že již znají otázky na které budou dotazováni při prováděných pohovorech. Zpravidla si advokáti po provedeném výslechu žádají o pořízení kopií a tak další jejich klienti jsou již předem domluveni na odpovědích.

Není výjimkou, že znají nazpaměť jména a příjmení i datum narození svých druhů či družek, ale i jejich rodičů.

Cizinecká policie rovněž provádí kontroly v místě hlášeného bydliště, zaměstnání či šetření na příslušných městských úřadech.

V případech, kdy není pochyb o účelovém jednání cizince žádost je zamítnuta dle § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců s tím, že se cizinec dopustil obcházení zákona s cílem získat povolení k přechodnému pobytu na území, zejména pokud uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství.

Rozhodnutí o zamítnutí žádosti jsou často napadena řádným opravným prostředkem – odvoláním.

Správní orgán I. stupně zpravidla nehodlá měnit své zamítavé stanovisko a zasílá celý spisový materiál společně se svým vyjádřením nadřízenému orgánu, v tomto případě Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie PČR.

Nadřízený správní orgán buď napadené rozhodnutí potvrdí nebo zruší. Zjistí-li správní orgán II. stupně, že rozhodnutí nebylo vydáno v souladu se správním řádem, Směrnicí Evropského parlamentu či Rady 200/38/ES nebo byla zjištěna skutečnost, že správní orgán I. stupně dostatečně ve svém výroku neodůvodnil dopad svého rozhodnutí do soukromého a rodinného života, věc vrací k novému projednání správnímu orgánu I. stupně.

9 POROVNÁNÍ NĚKTERÝCH VYBRANÝCH PROBLEMATIK ZÁKONA Č. 326/1999 SB., SE ZÁKONEM Č.48/2002 Z.Z. O POBYTE CUDZINCOV A O ZMENE A DOPLNENÍ

Na základě prostudování zákona o pobytu cizinců Slovenské republiky bylo zjištěno, že tento zákon je koncipován v jednodušší formě než zákon o pobytu cizinců České republiky. Je to zapříčiněno jistě i tím, že Slovenská republika není tolik navštěvována cizinci, kteří hodlají na území Slovenské republiky pracovat či podnikat vzhledem k omezeným možnostem uplatnění na trhu práce. Významnou roli hraje i skutečnost, že Česká republika je pro cizince z třetích zemí lépe geograficky situována v blízkosti tzv. „západních zemí“.

Je třeba konstatovat, že vstupem obou zemí do Evropské unie došlo u obou zákonů k začlenění evropských právních norem a to zejména v otázce povolování pobytových oprávnění občanům Evropské unie a jejich rodinným příslušníkům.

Byly zaznamenány následující rozdíly:

Oprávnění cizinecké policie

V § 54, odst. 2 písm. a) zákona o pobytu cizinců Slovenské republiky je deklarovaná oprávněnost cizinecké policie vstupovat na místa určená na podnikání, zaměstnání anebo studium.

Toto důležité oprávnění v našem zákoně ještě nedávno chybělo a z tohoto důvodu cizinecká policie prováděla kontrolní činnost v těchto objektech ve spolupráci s celními úřady, kteří jako jedni z mála byli oprávněni bez ohlášení do objektů vstupovat. Situace byla vyřešena až přijetím novely zákona o Policii České republiky č. 273/2008 Sb., kde oprávnění vstupu do výše zmiňovaných objektů byla rozšířena a začleněna do zákona o pobytu cizinců k 1.1.2009 v § 167 odst. 2.

Povolování trvalých pobytů

Povolování těchto důležitých pobytových oprávnění je zcela v kompetenci Policie Slovenské republiky, potažmo cizinecké policie. V České republice došlo ke dni 1.1.2009 k zásadní změně. Tato problematika je v kompetenci Odboru azylové a migrační politiky.

Přechodné pobyty občanů Evropské unie

Podle zákona o pobytu cizinců České republiky se na tato řízení v plném rozsahu vztahuje správní řád. Potvrzení o přechodném pobytu se sice nevydávají na počkání, ale mají neomezenou platnost. Tato skutečnost se negativně projevuje při rušení těchto oprávnění. Není ani zaručena spolehlivost statistických údajů, kdy jsou dlouhodobě evidovány i pobyty reálně ukončené. Časové omezení platnosti potvrzení bylo odmítnuto s tím, že by tato úprava neodpovídala Směrnici Rady 2004/38/ES.

Dle zákona o pobytu cizinců Slovenské republiky se na tato řízení správní řád nevztahuje. Potvrzení se vydávají v den podání žádosti s dobou platnosti pět let a prodlužují se na dobu deseti let.

Rodinný příslušník občana Evropské unie

Slovenský zákon nazývá takového cizince „zvýhodnený cudzinec“. Podmínky pro udělení tohoto pobytového statutu jsou až na některé výjimky stejné. Cizinec, který žádá o pobyt ve Slovenské republice navíc dokládá čestné prohlášení o tom, že nebude zátěží pro systém zdravotního zabezpečení a sociálního zabezpečení Slovenské republiky. Náš zákon stanoví předložení dokladu o zdravotním pojištění pokud občan Evropské unie nebude pracovat nebo podnikat.

Dalším rozdílem je požadování výpisu z evidence Rejstříku trestů. V České republice je tento doklad požadován od cizince staršího 15 let. Na Slovensku je tento doklad vyžadován od cizince staršího 14 let.

Doklady, které jsou dokládány k žádosti cizince o pobytový statut nesmějí dle cizineckého zákona v České republice být starší 180 dnů. Dle slovenského zákona je doba jejich platnosti stanovena na 90 dnů.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem chtěla podat základní přehled o problematice povolování pobytu cizinců na území České republiky. Chtěla jsem upozornit na skutečnost, že přistoupením České republiky k Evropské unii se tato problematika značně změnila a pro občany Evropské unie a jejich rodinné příslušníky se získání pobytového oprávnění stala snadnou záležitostí.

Pozornost byla věnována základním druhům pobytových oprávnění. Bylo upozorněno na případné problémy, které jsou zaznamenány v aplikaci zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců do praxe.

Byla zmíněna skutečnost, že některá pobytová oprávnění se stávají v posledních letech předmětem častého zneužití. Jedná se zejména o povolení pobytu za účelem studia a pobytového oprávnění, kdy cizinec z třetích zemí žádá o pobyt jako rodinný příslušník občana Evropské unie.

Zastupitelské úřady sice uplatňují svá zamítavá stanoviska a upozorňují na možnost zneužití pobytových statusů, ale je zcela na cizinecké policii jakým způsobem toto tvrzení prokáže. Zamítavá stanoviska zastupitelských úřadů nemůže správní orgán použít jako důvod k zamítnutí žádosti.

S tímto problémem úzce souvisí skutečnost, že na práci cizinecké policie jsou kladeny vysoké nároky nejen v oblasti vedení správních řízení, ale také v oblasti následné kontrolní činnosti. Je nezbytně nutné aby pracovníci, kteří vedou správní řízení, ovládali jak cizineckou problematiku, tak zvládali bez problémů řízení vedená podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a aby byli důslední zejména při prokazování účelového jednání cizinců. Cizinci jsou totiž, jako nikdy v minulosti, zastupováni právními zástupci či advokátními kancelářemi, které se na cizineckou problematiku specializují. Řízení proto bývají složitá a zdouhavá a v konečném důsledku rozhoduje soud.

V poslední části této bakalářské práce byly porovnány postupy povolování pobytu cizinců v České republice s postupy cizinecké policie na Slovensku. Bylo konstatováno, že až na některé výjimky je postupováno shodně s ohledem na

skutečnost, že obě země jsou součástí Evropské unie. Jen kompetence policie jsou rozsáhlejší a povolování trvalých pobytů jsou stále v působnosti cizinecké policie.

Jsem si vědoma, že v této bakalářské práci nebylo upozorněno na všechny problémy, které se týkají povolování cizinců na území České republiky vzhledem k značnému rozsahu této problematiky. Práce se nevěnovala oblasti povolování trvalých pobytů. Tato problematika sice nebyla vymezena z cizineckého zákona, ale s platností od 1.1.2009 jsou veškeré úkony spjaté s touto problematikou zcela v působnosti Odboru azylové a migrační politiky. Do budoucna se předpokládá, že od 1.1.2013 Odbor azylové a migrační politiky převezme i veškerou agendu povolování dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha, Policejní akademie České republiky, 2006. 196 s. ISBN 80-7251-227-7.
2. ONDRUŠ, R. *Správní řád – nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha, Linde Praha, a.s. 2005. 515 s. ISBN 80-7201-523-0.
3. ONDRUŠ, R., KEJVAL, J. *Průvodce cizineckým řízením*. Praha, Linde Praha a.s., 2005. 359 s. ISBN 80-7201-516-8.

Elektronické zdroje

1. Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci, *Zneužití institutu sloučení rodiny k zajištění pobytového oprávnění na území České republiky – studie* [online]. Praha, 2009 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.rscpp.pcr.cz/soubory/www_co/cizina.htm>.
2. HAIŠMAN, T. § 15a odst.4 písm.b) zákona č. 326/1999 Sb., - vyjádření [online]. Praha, 2010 [cit. 2010-02-24]. Dostupný z WWW: <http://www.rscpp.pcr.cz/soubory/www_co/cizina.htm>.
3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES, čl. 14. *Zachování práva pobytu* [online]. 2010 [cit. 2010-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4472>>.
4. Zákon č. 40/1964 Sb., *Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanzak/>>.
5. Zákon č. 40/1993 Sb., *o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://ley.cz/?s148&q148=all>>.
6. Zákon č. 48/2002 Z.z. *o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov* [online]. 2010. Dostupné z WWW: <<http://www.ludiaakomy.sk/download/zakon.pdf>>.
7. Zákon č. 326/99 Sb., *o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Dostupné z WWW: <http://zakony-online.cz/?s9&q9=all>.

SEZNAM ZKRATEK

V této bakalářské práci byly použity následující zkratky:

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ZÚ	Zastupitelský úřad

PŘÍLOHY

Příloha č. I – vízum na 90 dnů

Příloha č. II – povolení k dlouhodobému pobytu

Příloha č. III - průkaz rodinného příslušníka občana EU

ABSTRAKT

MÁCHOVÁ, D. *Cizinecký zákon - vybraná problematika na úseku povolování pobytu cizinců : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 49 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Jozef Bandžak.

Klíčová slova: správní orgán, pobytové oprávnění, vízum nad 90 dnů, přechodný pobyt, dlouhodobý pobyt, opatrovník, rodinný příslušník občana Evropské unie.

Tato bakalářská práce se snaží poskytnout přehled o základních typech pobytových oprávnění, na jejichž základě cizinci pobývají na území České republiky. Vzhledem k tomu, že se na řadu řízení s drobnými odchylkami vztahuje správní řád je značná část práce věnována vedeným správním řízením a následně i problémům, které vznikají při aplikaci zákona o pobytu cizinců do praxe.

Cílem této práce je mimo jiné i srovnání vybraných termínů ze zákona o pobytu cizinců na území České republiky se zákonem o pobytu cizinců na území Slovenské republiky.

ABSTRACT

MÁCHOVÁ, D. *Foreign code – chosen problems in the field of foreigners residential permits : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2009. 49 p. Supervisor: JUDr. Jozef Bandžak.

Key words: administrative body, residential authorization, temporary stay, long term stay, protektor, EU inhabitant family member.

This bachelor work tries to submit a summary of elementary types of residential authorizations on the basis of which foreigners are allowed to stay in the territory of the Czech Republic.

As far as many proceedings, with slight variations, are held according to the administrative regulation, main part of the work is devoted to these and also to the problems arising with the implementation of the Residential Code into practise.

Besides others, the goal of this work is to compare the chosen terms in the Residential Code in the Czech Republic with the Residential Code applied in the Slovak Republic